

NORGES HØYESTERETT

Den 26. august 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Skoghøy og Falkanger i

HR-2013-01780-U, (sak nr. 2013/1141), sivil sak, anke over kjennelse:

TOT Drilling Ltd

(advokat Trond Hatland)

mot

Norsk Tillitsmann ASA

Petromena Limited

Petromena ASA, dets konkursbo

(advokat Karstein J. Espelid)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Anken gjelder lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse i en sak om pengekrav mellom næringsdrivende.
- (2) I 2007 ervervet Petromena Ltd. boreriggen SS Petrolia og trådte inn i en management-avtale fra 2003 hvoretter Larsen Oil and Gas Ltd., som senere har skiftet navn til TOT Drilling Ltd. (heretter stort sett forkortet til TOT), skulle stå for forvaltning og drift av riggen. Petromena Ltd. eies av Petromena ASA, som gikk konkurs i desember 2009.
- (3) I egenskap av manager inngikk TOT i mars 2007 borekontrakt med det mexikanske selskapet Pemex. Pemex' leie for riggen ble betalt til TOT, som etter fradrag for egne utgifter og honorar var forpliktet til å overføre det overskytende til Petromena Ltd.
- (4) I november 2007 tok Petromena ASA opp et obligasjonslån på 300 millioner USD hos Norsk Tillitsmann ASA (heretter stort sett forkortet til NTM). Som sikkerhet for lånet pantsatte Petromena Ltd. blant annet sin konto for nettofortjenesten fra Pemex-kontrakten. Videre ble alle selskapets løpende fordringer mot TOT overdratt til NTM. TOT ble samtidig orientert om NTMs inntreden i kontraktsforholdet.
- (5) Frem til januar 2009 foretok TOT månedlige betalinger til den aktuelle kontoen i Petromena Ltd. i henhold til management-avtalen. Etter dette sluttet TOT å foreta slike betalinger. Petromena Ltd. erklærte heving av management-avtalen i september 2010.

- (6) I juni 2009 tok NTM ut søksmål mot TOT med krav om betaling i henhold til management-avtalen. Etter hvert trådte Petromena Ltd. og Petromena ASA, dets konkursbo, inn i saken på saksøkersiden. I stevningen var kravet oppad begrenset til 20 millioner USD. Den endelige påstanden for tingretten var skjønnsmessig begrenset oppad til 25 059 960 USD med tillegg av forsinkelsesrenter.
- (7) I tilsvaret i juli 2009 erkjente TOT å skyldte 11 528 767,26 USD. Senere ble dette erkjente beløpet økt til 12 624 908 USD. Det overskytende kravet består av diverse kostnader som TOT har belastet Petromena Ltd. for, og som er bestridt av saksøkerne. Blant annet gjelder det hvem som har ansvaret for merverdiavgift pådratt i Mexico, og utgifter til ulike tredjepersoner i tilknytning til riggforvaltningen.
- (8) Bergen tingrett avsa 17. september 2011 dom med denne domsslutning:
- "1. **Larsen Oil and Gas Limited dømmes til innen 2 -to- uker fra dommens forkynnelse å betale Norsk Tillitsmann ASA USD 24.796.765,52 tjuefiremillionersyvhundreogtjueåttetusensyvhundreogsekstifem52/100 - ved innbetaling til Cash Sweep Escrow Account, kontonr. 1250.04.14969 i DnB Nor Bank ASA, med tillegg av forsinkelsesrente for USD 11 528.767,26 - ellevemillionerfemhundredeogtjueåttetusensyvhundreogsekstisju26/100 - fra 23.07.2009 til betaling skjer og av USD 13.267.998,26 - trettenmillionertohundreogsekstisjvtusenihundreogtjueåttetusensyvhundreogsekstisju26/100 - fra 24.10.2010 til betaling skjer.**
  2. **Larsen Oil and Gas Limited dømmes til innen 2-to-uker fra dommens forkynnelse å betale saksomkostninger med kr. 4.155.559- firemillioneretthundredeogfemtifemtusenfemhundredeogfemtini- til Norsk Tillitsmann ASA, Petromena Limited og Petromena ASA dets konkursbo."**
- (9) TOT anket til Gulating lagmannsrett, og ankemotpartene inngav avledet anke. Begge ankene gjaldt bevisbedømmelsen og rettsanvendelsen i den utstrekning de ulike partene ikke hadde fått fullt medhold.
- (10) Under saksforberedelsen traff Gulating lagmannsrett 21. februar 2012 kjennelse der TOTs anke ble avvist for så vidt gjaldt det beløpet som TOT allerede hadde erkjent å være skyldig å betale. Ankemotpartene ble tilkjent 25 000 kroner i saksomkostnader i anledning avvisningsavgjørelsen. Ankesaken ble etter dette begrenset til å gjelde differansen mellom det TOT hadde erkjent, og det NTM krevde. For lagmannsretten utgjorde dette beløpet totalt 12 531 527,55 USD med tillegg av påløpte forsinkelsesrenter. I tillegg krevde NTM dom for påløpte forsinkelsesrenter av det erkjente beløpet, totalt 2 833 555 USD.
- (11) Gulating lagmannsrett avsa 9. april 2013 dom med slik slutning:
- "1. **TOT Drilling Ltd dømmes til innen 2 - to - uker fra dommens forkynnelse å betale Norsk Tillitsmann ASA USD 6.800.307 - seksmillioneråttehundretusentrehundreogtjue - ved innbetaling til Cash Sweep Escrow Account, kontonr. 1250.04.14969 i DnB Nor Bank ASA med tillegg av forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.**
  2. **TOT Drilling Ltd dømmes til innen 2 - to - uker fra dommens forkynnelse å betale Norsk Tillitsmann ASA USD 2.833.555 - tomillioneråttehundreogtrettitretusenfemhundredeogfemtifem - ved innbetaling til Cash Sweep Escrow Account, kontonr. 1250.04.14969 i DnB Nor Bank ASA med tillegg av forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.**

3. For øvrig forkastes anken og den avledete anken.
4. **TOT Drilling Ltd dømmes til innen 2 - to - uker fra dommens forkynnelse å betale sakskostnader for tingrett og lagmannsrett til Norsk Tillitsmann ASA, Petromena Ltd og Petromena ASA, dets konkursbo, med 6.414.135 kroner - seksmillionerfirehundreogfjortentusenett hundreogtrettifem -."**

- (12) Lagmannsretten fant at ingen av partene kunne anses for å ha vunnet saken – verken for tingretten eller lagmannsretten – men mente at ankemotpartene hadde fått medhold av betydning, og at tungtveiende grunner talte for å tilkjenne dem delvise sakskostnader, jf. tvisteloven § 20-3. De ble dermed tilkjent 70 % av det totale sakskostnadskravet for tingretten og lagmannsretten.
- (13) *TOT Drilling Ltd.* har anket til Høyesterett over sakskostnadsavgjørelsen. Anken gjelder lovanvendelsen, saksbehandlingen og bevisvurderingen under sakskostnadsavgjørelsen. I anken og i et senere prosesskriv har den ankende part sammenfatningsvis anført:
- (14) Lagmannsretten har anvendt tvisteloven § 20-3 uriktig. Terskelen for å anvende unntaksbestemmelsen er lagt for lavt, og de hensynene som det er lagt vekt på, er ikke relevante ved vurderingen.
- (15) Subsidiært hevdes lagmannsrettens skjønn å være klart urimelig og vilkårlig. Dessuten anføres det at lagmannsrettens domsgrunner er mangelfulle, og at lagmannsretten har bygd på et vitterlig uriktig faktum ved å legge til grunn at TOT ikke lojalt fulgte opp tingrettens beslutning om bevistilgang. Dette er en feil ved både saksbehandlingen og bevisvurderingen.
- (16) Under enhver omstendighet kan Petromena Ltd. og Petromena ASA, dets konkursbo, ikke tilkjennes sakskostnader, fordi disse ikke har fått medhold av betydning.
- (17) TOT Drilling Ltd. har nedlagt denne påstand:

"Prinsipalt:

1. **Partene bærer selv sine sakskostnader for tingretten og lagmannsretten.**
2. **TOT tilkjennes sakskostnader for behandlingen av sakskostnadsavgjørelsen i Høyesterett.**

Subsidiært:

1. **Lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse oppheves.**
2. **TOT tilkjennes sakskostnader for behandlingen av sakskostnadsavgjørelsen i Høyesterett."**

- (18) *Norsk Tillitsmann ASA, Petromena Ltd. og Petromena ASA, dets konkursbo* har tatt til motmæle. I anketilsvaret og i et senere prosesskriv har ankemotpartene sammenfatningsvis anført:
- (19) Lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse er korrekt i begrunnelse og resultat. Lovanvendelsen er riktig, de vektlagte hensynene er relevante ved vurderingen, og skjønnsutøvelsen ligger klart innenfor lovens ramme. Det var riktig å tilkjenne sakskostnader også til Petromena Ltd. og Petromena ASA, dets konkursbo.

- (20) Angrepet på bevisvurderingen knytter seg til realiteten og ikke utelukkende til sakskostnadsavgjørelsen. Dette kan derfor ikke prøves av utvalget.
- (21) Det hefter ingen saksbehandlingsfeil ved sakskostnadsavgjørelsen.
- (22) Ankemotpartene har nedlagt slik påstand:
- "1. Anken forkastes.
  2. **TOT Drilling Limited pålegges å betale Norsk Tillitsmann ASA, Petromena Limited og Petromena ASA, dets konkursbo sakens omkostninger for Høyesterett."**
- (23) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (24) Ankeutvalgets kompetanse er etter tvisteloven § 20-9 tredje ledd begrenset til å prøve lagmannsrettens lovanvendelse, saksbehandling og bevisbedømmelse så langt den utelukkende gjelder sakskostnadsavgjørelsen.
- (25) Lagmannsretten har ved avgjørelsen av om noen av partene kan anses å ha vunnet saken, og således kan kreve sakskostnader etter tvisteloven § 20-2, korrekt bedømt kravene i anken og den avledede anken under ett, jf. § 20-2 andre ledd andre punktum.
- (26) NTMs påstand i stevningen til tingretten lød på 20 millioner USD, men denne ble senere oppjustert til 25 059 960 USD med tillegg av forsinkelsesrenter. Lagmannsrettens domsresultat – som skal legges til grunn ved avgjørelsen av sakskostnadene for både tingretten og lagmannsretten – innebærer at NTM av det krav som ble gjort gjeldende for tingretten, ble tilkjent vel 19,4 millioner USD med tillegg av forsinkelsesrenter.
- (27) For lagmannsretten utgjorde det omtvistede beløp 12 531 527,55 USD med tillegg av påløpte forsinkelsesrenter. Av dette beløp ble NTM ved lagmannsrettens dom tilkjent 6 800 307 USD.
- (28) Når lagmannsrettens domsresultat sammenholdes med tvistebeløpene for tingretten og lagmannsretten, kan ingen av partene sies å ha vunnet saken for noen av instansene, og lagmannsretten har derfor riktig avgjort sakskostnadene etter tvisteloven § 20-3.
- (29) Det er et grunnvilkår for at en part skal bli tilkjent sakskostnader etter § 20-3, at parten "har fått medhold av betydning uten å vinne saken". I tillegg kreves at "tungtveiende grunner tilsier det". Etter Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) om lov om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven), side 446 må terskelen for å få tilkjent saksomkostninger etter § 20-3 "ligge relativt høyt". Dette er fulgt opp i rettspraksis, se for eksempel Rt. 2010 side 352, 2010 side 1587 og 2011 side 1294. Den "klare hovedregelen" i tilfeller hvor ingen av partene har fått medhold fullt ut eller i det vesentlige, er at hver av partene skal bære sine sakskostnader, se Ot.prp. nr. 51 (2004–2005), side 446.
- (30) Ved særskilt anke over avgjørelse av sakskostnader kan ankeinstansen prøve hvorvidt grunnvilkåret i § 20-3 er oppfylt. Ankeinstansen kan også prøve om kriteriene for å gjøre unntak fra hovedregelen er riktig forstått og anvendt – herunder om sakskostnadsavgjørelsen bygger på en tilstrekkelig bred vurdering. Det konkrete skjønn kan derimot bare overprøves dersom det fremstår som vilkårlig, grovt urimelig eller klart uforsvarlig, jf. Rt. 2012 side 209 avsnitt 16 og 2011 side 1164 avsnitt 13.
- (31) Etter § 20-3 andre punktum skal det ved vurderingen av om det skal tilkjennes sakskostnader i

medhold av § 20-3, i tillegg til de momenter som er nevnt i § 20-2 tredje ledd andre punktum, "legges særlig vekt på hvor mye parten har fått medhold, og andelen av sakskostnadene som knytter seg til den delen av saken". De momenter som på grunnlag av henvisningen til § 20-2 skal tillegges vekt, er "om det var god grunn til å få saken prøvd fordi den var tvilsom eller først ble bevismessig avklart etter saksanlegget" (§ 20-2 tredje ledd bokstav a), om den annen part kan "bebreides at det kom til sak eller har avslått et rimelig forlikstilbud" (§ 20-2 tredje ledd bokstav b) og om saken har velferdsmessig betydning for noen av partene og styrkeforholdet mellom dem (§ 20-2 tredje ledd bokstav c).

- (32) Lagmannsretten har korrekt lagt til grunn at NTM har fått medhold av betydning. Som begrunnelse for at det foreligger tungtveiende grunner for å tilkjenne NTM delvise sakskostnader, har lagmannsretten uttalt:

"Etter lagmannsrettens oppfatning foreligger det slike grunner. Det pekes i denne sammenheng først og fremst på at ankeparten ikke betalte det erkjente beløpet – ca. USD 12.000.000 – før det forelå rettskraftig dom. Ankeparten har heller ikke betalt forsinkelsesrenter av dette beløpet. Videre har ankeparten i svært liten grad medvirket til å opplyse saken og heller ikke lojalt etterkommet tingrettens beslutning om bevis tilgang. På denne bakgrunn finner lagmannsretten at ankemotpartene bør tilkjennes delvise sakskostnader og setter andelen skjønsmessig til 70 % av samlet sakskostnadskrav for tingrett og lagmannsrett."

- (33) Etter utvalgets oppfatning har denne avgjørelsen ikke tilstrekkelig forankring i kriteriene i § 20-3 andre punktum, jf. § 20-2 tredje ledd andre punktum. Som nevnt skal det etter § 20-3 andre punktum blant annet "legges særlig vekt på hvor mye parten har fått medhold, og andelen av sakskostnadene som knytter seg til den delen av saken". Dette helt sentrale vurderingskriteriet har lagmannsretten ikke nevnt. I stedet har lagmannsretten blant annet lagt vekt på at TOT ikke betalte det erkjente beløpet før det forelå rettskraftig dom, og at TOT heller ikke har betalt forsinkelsesrente av dette beløpet.
- (34) Det erkjente beløp utgjorde ikke noen del av tvistebeløpet for lagmannsretten, og etter ankeutvalgets oppfatning kan det da ved avgjørelsen av sakskostnadene for lagmannsretten ikke være riktig å legge vekt på at dette beløp ikke ble betalt før det forelå rettskraftig dom. For tingretten utgjorde det erkjente beløp en del av tvisten, men når beløpet var erkjent, kan det vanskelig ha forårsaket særlige sakskostnader. Etter utvalgets oppfatning kan det heller ikke være noe selvstendig moment ved sakskostnadsavgjørelsen at TOT ikke hadde betalt forsinkelsesrente av det erkjente beløp, da renteplikten var omtvistet – også for lagmannsretten.
- (35) De øvrige momenter lagmannsretten bygger sakskostnadsavgjørelsen på, er relevante, men da det er uklart hvor stor vekt lagmannsretten har lagt på manglende betaling av erkjent beløp og forsinkelsesrenter av dette, finner ankeutvalget at lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse må oppheves.
- (36) I tillegg kommer at lagmannsretten ikke har vurdert sakskostnadsspørsmålet særskilt for hver part. Dette utgjør en saksbehandlingsfeil, jf. § 20-6 første ledd.
- (37) Etter § 20-9 tredje ledd tredje punktum kan ankedomstolen treffe ny avgjørelse om sakskostnadene dersom den finner saken tilstrekkelig opplyst. Ankeutvalget har i det foreliggende tilfellet ikke tilstrekkelig grunnlag for å treffe ny avgjørelse.
- (38) Anken har ført frem, og i samsvar med hovedregelen i § 20-2 må ankemotpartene pålegges å betale sakskostnader for Høyesteretts ankeutvalg. Disse fastsettes etter oppgave fra den

ankende parts prosessfullmektig til 112 500 kroner med tillegg av merverdiavgift og rettsgebyr – til sammen 145 785 kroner.

(39) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

1. Lagmannsrettens dom – domsslutningen punkt 4 – oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler Norsk Tillitsmann ASA, Petromena Ltd. og Petromena ASA, dets konkursbo, én for alle og alle for én til TOT Drilling Ltd. 145 785 – etthundreogførtifemtusensjuhundreogåttifem – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.

Jens Edvin A. Skoghøy
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Riktig utskrift: